

10 SYMPTOMH BYÖPMEDIMSSTURRE- MIDIE JÏH MADTJELESVOETESE JÏJTSE KRÅAHPINE

Kirsti Kvaløy, Marita Melhus, Anne Silviken jÏh Ann Ragnhild Broderstad

Guvvie: Aleksandr Davidov/Mostphotos.com

Iktedimmie

Daan beajette seabradahkesne bijjieleavloe jÏh buajtehksvoete daamtaj gÅåvnesieh jÏh leah dan åvteste vielie jÅåhkesjamme sjÏdteme stoerre bieline årroeijstie. Seamma tÏjjen medija jarngesne åtna åvteguvvie lea skaejlies, aejlies jÏh vervesne årrodh. Gõõkte goerehtimmine dejstie mah lin meatan SAMINOR 2 – klinihkeles goerehtimmesne (2012–2014), ãedtjem utnimh symptovmh goerehtidh byõpmedimssturremasse (Goerehtimmie 1) jÏh mejtie fer vuelege aarvehtse bijjieleavloste naan sÅaarhts ektiedimmiem utni viesjehtåbpoe symptovmigujmie asvese jÏh depresjovnese (Goerehtimmie 2). Mijjiej gaavnimh nysenæjjah

gaskemedtien jienebh symptovmh byöpmedimssturremidie utnin goh ålmah. Mahte gaa-jhkesh dovnes mah symptovmh byöpmedimssturremidie reektin, bijjieleavloem utnin jñh dah sãn aaj stuerebe aarvehtsem utnin asvem jñh depresjovnem reektedh. Ij lij naan stoerre joekehtsh saemien jñh daaroen årroji gaskem gosse lea daej ektiedimmiej bijre, men saemieh vielie soelkehtsbyöpmedimmien bijre reektin.

Saemien ålmaj jñh daaroen nyjsenæjjaj gaskem lij vaenebh symptovmh asveste jñh depresjovnese dej gaskem mah bijjieleavloem utnin, men mah jñjtñh vienhtin dah iemie leavloem utnin jallh lin siegkie. Saemien nyjsenæjjide jñh daaroen ålmide idtjimh dagkeres ektiedimmien gaavnh.

Aalkoe

Gellie luhkie jaepieh buajtehksvoete jñh bijjieleavloeh leah læssanamme abpe veartenisnie. Goh neebnesovveme 4. kapihtelisnie, jienebh healsoe goerehtimmieh dam seamma evtiedimmien Nöörjesne vuesiehtamme. Jalhts buajtehksvoete vääjnoe goh ånnetji tjöödtjestamme dan minngemes luhkiejaepien, annje fer jñjnje buajtehksvoete dovne siejhme årroji luvnie jñh aaj saemien årroji luvnie. Lissine vaahra lea stuerebe fysiske skiemtjelassh åadtjodh, buajtehksvoete aaj ektiedimmien åtna psykiske tsagkesidie jñh stigmatiseeremasse. Buajtehksvoete lea aaj viedteldihkie vueliehkåbpoe sosio-ekonomeles statusinie jñh nåakebe beapmojne. Lissine daate maahta fierhtem indivijdem tjarke behtjiedidh, daate aaj healsoe-suerkiem vielie behtjiedamme dan åvteste buajtehksvoete lea viedteldihkie gellie jeatjah skiemtjelasshide goh vaajmoe- jñh virreåerieskiemtjelassh, diabtese 2. sårhte jñh kreefte. Daate vihth stuerebe ekonomeles maajsoem seabradahkese sjugnede.

Dihthe mij lea iedtjije lea dihte stoerre veahka bijjieleavloste jñh buajtehksvoeteste seabradahkesne lea dorjeme guktie daate dihte «orre iemie» sjidteme, jñh dan gaavhtan almetjñh dam vielie jååhkesjeh daelie goh aarebi. Seamma tijjen siegkie årrodh vuajnelge goh lyhkesamme jieliedisnie jñh jollebe sosio-ekonomeles statusem utnedh. Tjåanghkan daate maahta domtesh vedtedh mah sinsitnien vöoste strijrieh jñjtse kråahpen bijre. Dennie aktene bielesne lea vihkeles almetjidie dah aktem reaktoe vuajnoem jñjtse kråahpestoeredahkste utnieh, juktie maehdedh pryövedh sov leavloem unniedidh jis fer lyövlehke. Dennie mubpene bielesne lea vihkeles dej psykiske healsoen jñh tråjjen gaavhtan dah positijve vuajnoem jñjtse kråahpese utnieh. Jienebh goerehtimmieh leah ektiedimmien vuesiehtamme gaskem vuelieaarvehtsem bijjieleavloste jñh reektemem dovne buerebe jieledekvaliteeteste jñh vaenebe depresjovne. Aaj iedtjije daate sårhts «båajhtoeh goerkese» bijjieleavloste guhkiebasse vääjnoe goh bæetijen aejkien depresjovnen vöoste vaarjele (1).

Joekehts sårhts byöpmedimssturremh. Aervede dah itjimiesommes sårhth nöörjen nyjsenæjjaj luvnie aalteredåehkesne 15–44 jaepieh leah: Anoreksije: 0,3 %, bulimije: 2 % jñh bijjiebyöpmedimmievaevjie: 3 % (taalh veedtjesovveme Almetjehealsoleinstituhteste,

orrestamme 2016). Siejhme ároji luvnie aervede jeenjesh symptovmh utnieh mah leah byöpmedimssturremen bijre, daate sæjhta jiehtedh dej akte dâeriesmoere leavlojne jñh krâahpine mij byöpmedimsmöönsterem baajnehte. Ektiedimmesne byöpmedimssturremigujmie, aervedibie siejhmelaakan symptovmh mah leah viedteldihkie bijjiebyöpmedæmman, sijhtieh daamtajommes nöörjen ároji luvnie árrodh dan ávteste mijjieh daejrebe daate daamtaj lea viedteldihkie buajtehksvoetese.

Daennie kapihtelisnie áehpiedehtebe maam gaavneme göökte joekehts goerehtimmeste. Gåabpegen goerehtimmesne libie daatah nuhtjeme dehtie klinihkeles bieleste SAMINOR 2-goerehtimmeste (lohkh vielie SAMINOR:en bijre 2. kapihtelisnie). Gåabpegen goerehtimmesne saemieh defineerimh goh dah mah jñjtjemse saemine utnieh jñh /jallh saemien maadtoem saarnoejin, jñh lissine saemien gïelemaadtoem utnin (jñjtje jallh unnemes akte eejhtegijstie jallh aahka gon aajja gâetesne saemiesti). Gaajhkh jeatjebh defineerimh goh daaroeh. Gåabpegen goerehtimmesne mijjieh almetjidie juekiejimh álmide jñh nyjsenæjjide jñh saemide jñh daarojde.

Symptovmh byöpmedimssturremasse (Goerehtimmie 1)

Saemiengïelesne daate goerehtimmie gohtjesávva «Symptovmh byöpmedimssturremidie saemien jñh daaroen ároji luvnie: SAMINOR 2 – klinihkeles goerehtimmie» (2). Mijjieh symptovmide byöpmedimssturremidie vuartasjimh, jñh mah faktovrh mah meehtin byöpmedimssturremidie baajnehtidh dej luvnie mah lin meatan goerehtimmesne. Jalhts gellie aalkoeáålmege dáehkieh jñjnem bijjieleavloem jñh nuelieleavloem utnieh (3), vaenie dotkeme orreme teaman bijre byöpmedimssturremh aalkoeáålmege luvnie. Illedahkh aktede noerhtenöörjen goerehtimmeste noerijste mij dorjesovvi 1994–1995 (Ung i Nordgoerehtimmie), vuesiehtin saemien baarnieh jienebh sáarhts byöpmedimssturremi bijre reektin viertiestamme daaroen baarniejgujmie, mearan saemien niejth vaenebh byöpmedimssturremi bijre reektin goh jeatjah niejth goerehtimmesne (4).

Mij ávteguvvine vuajnelge goh akte attrakijve krâahpe maahta jeerehtidh aktene sosio-kulturelle ektiedimmesne, jñh joekehts árrodh jearohke tjoeleste jñh aalteredáehkeste. Vuesiehtimmien gaavhtan akte goerehtimmie mij saemien, soemen jñh britiske álmah váaroeminie utni, vuesiehti daah joekehts sáarhts nyjsenekráahph lyjhkin – saemien álmah nyjsenæjjah lyjhkin mah lin ánnetji jorpe, mearan soemen jñh britiske álmah buerebe-laakan siegkies nyjsenæjjah lyjhkin (5). Dan ávteste krâahpeávteguvvie maahta sosiokulturelle ektiedimmesne jeerehtidh, maahta aaj joekehts árrodh guktie deadtove lea daam ávteguvviekrâahpem áadtjodh. Vaenebh goerehtimmieh mah leah byöpmedimssturremi jñh tjoeperdimmiej bijre mah leah krâahpestoeredahken jñh hammoen bijre álmaj gaskem goh nyjsenæjjaj gaskem, men goerehtimmieh mah álmah jarngesne átneme stoerre tjoelejoekehtsh vuesiehtieh gusnie byöpmedimssturreme jñh krâahpevuajnoe álmaj luvnie vielie goh nyjsenæjjaj luvnie lea byöpmedimsmöönsteri jñh saavremen bijre, gusnie fokuse

ij äedtjeh bigkedh (6). Dan gaavhtan joekoen vihkele âlmah jih nyjsenæjjah fiereguhtene haeresne goerehtidh.

Dan gâhkese mijjieh daejrebe ij leah naan goerehtimmieh bæjhkohtamme aarebi daan teeman bijre, mah geerve saemieh vâaroeminie âtneme. Dan âvteste lea joekehtsh vuesiehtamme dovne psykiske healsoen sisnjelen jih man jijnje buajtehksvoete mij gââvnese saemien jih daaroen âlmaj jih nyjsenæjjaj luvnie, maahta sán aerviedidh vaahra byöpmedimssturremh âadtjodh aaj lea joekehts.

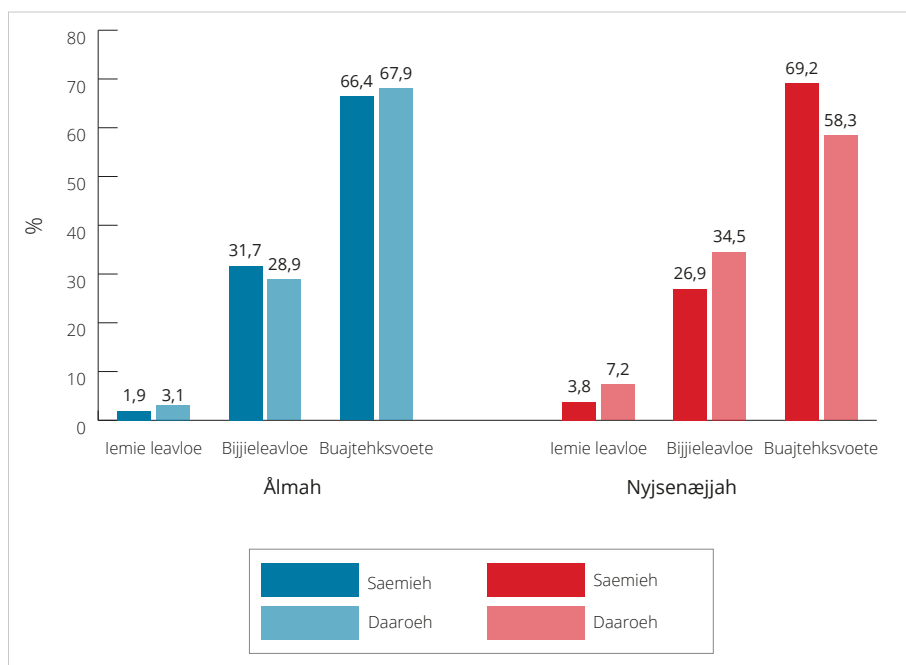
Daennie goerehtimmesne 4389 almetjh meatan utnimh aaltarisnie 40–69 jaepieh mah lin gyhtjelassh vaestiedamme etnisiteeten bijre, 2024 âlmah jih 2365 nyjsenæjjah, mejstie 1811 (41 %) lin saemieh (844 âlmah jih 967 nyjsenæjjah).

Indivijdh symptovmigujmie byöpmedimssturremidie mijjieh daej vjijhte gyhtjelassi mietie defineerimh, mah leah meatan EDS 5-skaalesne (Eating Disturbance Scale): «Man madtjele datne dov byöpmedimsvoetigujmie orreme doh minngemes 4 vâhkoeh?», «Datne soelkehtsinie byöpmedamme doh 4 minngemes vâhkoeh jallh lissie byöpmedamme dan gaavhtan hâjnan jallh ih madtjele domteme?», «Datne skâltoem damteme gosse byöpmedamme doh 4 minngemes vâhkoeh?», «Datne damteme daerpies dutnjien orreme striengkies beapmoevahkah jallh jeatjah beapmoevuekieh fulkedh juktie maethedh giehtjedidh man jijnjem datne byöpmedh?», «Datne damteme datne fer gisse?». Vaestiedassealternatijvh kodah utnin 1 raejeste 7 raajan, gusnie summe skâârem vedti 5 raejeste 35 raajan (jolle taale sæjhta jiehtedh dah mah dejtie 10 % jollemes skââride utnin, definisjovnem âadtjoejin byöpmedimssturremh utnedh. Raaste-aarvoe symptovmide byöpmedimssturremidie biejesovvi taalide ≥ 19 âlmide jih ≥ 23 nyjsenæjjide. Nyjsenæjjide daate lij akten jeatjah goerehtimmien mietie mij lij nyjsenæjjah HUNT-goerrehimmesne (7).

Kråahpemaasseindekse (KMI) möölesovvi goh tjelkestamme 4. kapihtelisnie. Ööhpehtimmie varjasjamme sjidti gyhtjellasse: «Man gellie jaepieh datne skuvlem vaadtseme?» Lâhkoe jaepijste lij juakasovveme goh «13 jaepieh jallh vielie» (jolle ööhpehtimmienjieptjie) jih «vaenebh goh 13 jaepieh» (vuelege ööhpehtimmienjieptjie). Fysiske darjomh lij jijtje-reektene aktene skaalesne 1 raejeste (joekoen vuelege) 10 raajan (joekoen jolle). Gyhtjelassi gaskem beapmoen bijre gihtjesovvi man daamtaj joekehts sâarhts snacks byöpmede. Veahkan mietie jih man daamtaj iemielaakan snacks byöpmede fierhten aejkien, ryökni man gellie grammh daate sjidti fierhten biejjien. Âllesth veahka snackseste maam byöpmedi lij summe grammeste fierhten biejjien sjokolaadeste, gâahtijste, pearagulleste, peanöodterijstie, jeatjah sâarhts nöödterijstie jih saelhties snacks. Symptovmh asvese/depresjovnese möölesovvin viehkine vijhte gyhtjelassijste mah gohtjesuvvieh Hopkins Symptom Checklist 5, mij lea dearkoesvoeten/sisnjeles bâasarimmien bijre, ahkedh skabroeh jih strâarkan, hâjnan gosse bâetijen aajkan ussjede, strerkies, skuapmah. Mijjieh

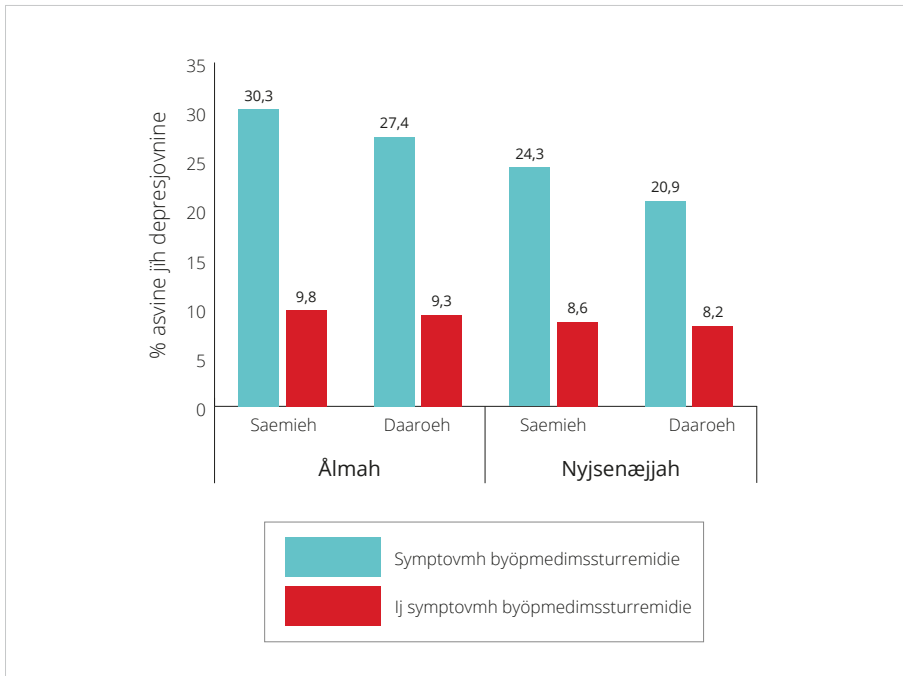
skåårem ryöknedimh aarvoejgumie 1 raejeste (ij naan vaejviah) 5 raajan (jijnjh vaejviah), gusnie mijjiah aarvoeh bijjelen 4 defineerimh goh asve jallh depresjovne.

Mijjiah gaavnimh nyjsenæjjah gaskemedtien jollebe ällesth skåårem utnin symptovmide byöpmedimssturremidie goh älmah, men ij lij naan joekehtse saemiej jih daaroeh gaskem. Men saemieh, dovne älmah jih nyjsenæjjah, jollebe skåårem utnin goh daaroeh, gyhtjelas-sesne soelkehtsbyöpmedimmien bijre. Låhkoe mij symptovmh byöpmedimssturremi bijre reekti jeerehti 10 % raejeste 17 % raajan jearohke tjoeleste jih etnihkeles maadtoste, jih siejhmelaakan lij akte stuerebe låhkoe mij byöpmedimssturremi bijre reekti dej nuerebe aalteredæehkiej luvnie, goh báarasåbpoe aalteredæehkiej luvnie. Symptovmh byöpmedimssturremidie utnedh lij viedteldihkie jollebe KMI:ine. Dej gaskem mah symptovmi bijre reektin byöpmedimssturremidie, mahte gaajhkesh bijjieleavloem jallh buajtehksvoetem utnin (figuvre 1).

Figuvre 1: Joekeedimmie KMI-leavloeklaassijste dej gaskem mah symptovmh byöpmedimssturremidie utnieh.

Dah mah byöpmedimssturremi bijre reektin, 3–4 aejkieh dan stoerre buajhkoesoetem utnin aaj asven jih depresjovnen bijre reektedh, viertiestamme dejgumie mah idtjin symptovmh byöpmedimssturremidie utnieh. Dellie joekehtsidie aaltarisnie jih ööhpehtimmesne dæehkiej gaskem krööhkestamme. Daate lij faamosne dovne älmide jih nyjsenæjjide, ovjearohke etnihkeles ektiedimmeste (figuvre 2).

Figuvre 2: Ektiedimmie symptovmi gaskem asvese/depresjovnese jih byöpmédimssturremesymptovmh, tjoelen jih etnihkeles maadtoen mietie. Gosse alterem jih ööhpehtimmiem krööhkestimh, dæhkieh byöpmédimssturreminie 3–4 aejkieh stuerbe buajhkoesvoetem utnin symptovmi bijre reektedh asvese jih depresjovnese.

Vaenebh fysiske darjomh jih jijnje byöpmédimmie snackseste (vielie goh 37,7 gram/ biejjien) aktem tjelke positijve ektiedimmiem byöpmédimssturremesymptovmigujmie älmaj luvnie vuesiehti dovne saemien jih daaroen dæhkesne. Seammalaakan ektiedim-mieh aaj vihtesjimh dæhkan daaroen nyjsenäjäh.

Vuelieaerviedimmie bijjieleavloste lea viedteldihkie asvese jih depresjovnese (Goerehtimmie 2)

Saemiengiesne daate goerehtimmie gohtjesovvi «Vuelieaerviedimmie leavloste ektie-damme asvese jih depresjovnese saemiej jih daaroen gaskem bijjieleavlojne: SAMINOR 2 – klinihkeles goerehtimmie» (8). Dan gæhkese daejrebe daate lea voestes goerehtimmie mij goerehtamme guktie jijtse kræahpestoeredahkese vuartesje, viertiestamme mööleme leavlojne akten jienebe-etnihkeles moenehtsisnie Noerhte-Nöörjesne. Jienebh goerehtim-mieh Leah aarebi vuesiehtamme dovne buajtehksvoete (joekoen nyjsenäjäh gaskem) (9) jih symptovmh asvese jih depresjovnese lea ånnetji jollebe saemien årroji luvnie viertie-stamme daaroen årrojigujmie (2,10). Lissine daejrebe kulturelle aspekth maehetieh baajneh-tidh guktie datne jijtse kræahpese jih jeatjah kræahpide vuartesjh. Mijjieh sijhtimh dan åvteste goerehtidh mejtie lij akte ektiedimmie gaskem vuelieaerviedimmie jijtse bijjieleavloste,

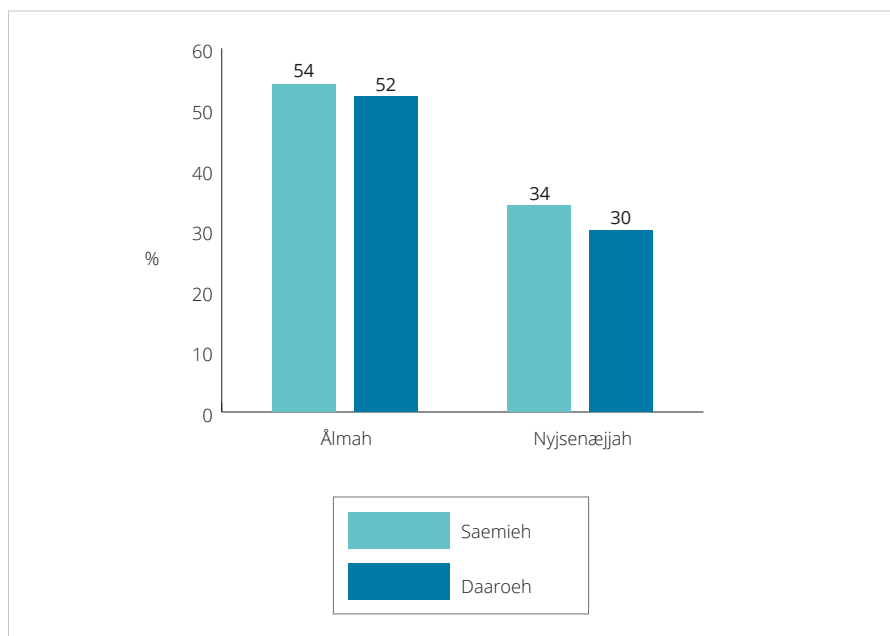
jih psykiske healsoe aalmegi luvnie saemien jih daaroen maadtoste, mah seamma geograafeles dajvine arroejin.

Guktie jijtse kraahpestoeredahkem baajhtoehlaakan toelhkeste mijjeh defineerimh gyhtjessan mietie «Guktie jijtje vienhth datne Leah»? vaastoealternatijvigumie: «Aapsen gisse», «Fer gisse», «Sjiehtes», «Aapsen siegkie». Guktie daate vaestiedasse lij akteraeresne almetjen leavloekategorijine KMI:n mietie, moeni mejtie fiereguhten goerkese jijtse kraahpestoeredahkeste lij akteraeresne dej riektes leavloekategorijine.

Mijjeh meatan veeltimh ajve dah mah bijjieleavloem ($KMI \geq 25$) jih buajtehksvoetem ($KMI \geq 30$) utnin daennie goerehtimmesne. Allesth 3266 almetjh lin meatan, mejstie 1393 saemien maadtoste (684 almah jih 709 nysenæjjah) jih 1873 daaroen maadtoste (961 almah jih 912 nysenæjjah). Dah mah jijtj vienhtin sijjeh lin sjiehtes, fer siegkie jallh aapsen siegkie, defineerimh goh dah sijjen leavloem vuelieaerviedin. Jis vaestiedin «fer gisse/aapsen gisse», mijjeh dejtie defineerimh goh «reaktoe» goerkesem utnin sijjen leavloste.

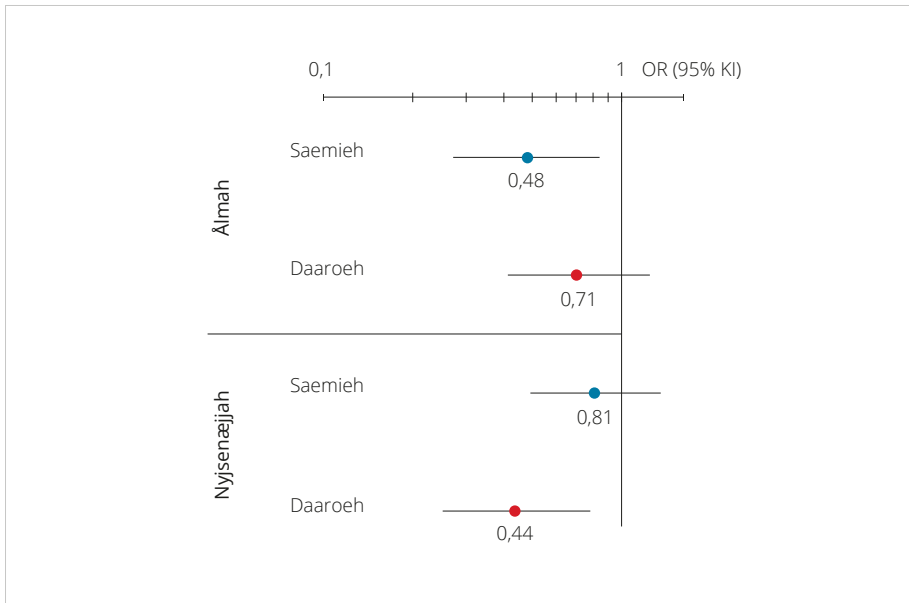

Seammalaakan goh goerehtimmiejgumie jeatjah jillege árrjedáehkiej gaskem, mijjen goerehtimmie vuesiehti láhkoe mij jýtse bijjieleavloem vuelieaerviedi lij stoeer (figuvre 3) jìh láhkoe lij jollebe álmaj gaskem goh nyjsenæjjaj gaskem. Saemien nyjsenæjjah sijjen bijjieleavloem vuelieaerviedin vielie goh daaroen nyjsenæjjah. (34 % vs. 30 %), mearan joekehtse saemien jìh daaroen álmaj gaskem lij unnebe (54 % vs. 52 %). Buajtehksvoetekategoriesne (KMI \geq 30) daate joekehtse lij eantan stuerebe, abpe 16 % saemien nyjsenæjjaj gaskem viertiestamme 7 % dej daaroen nyjsenæjjaj gaskem, jìh 31 % saemien álmaj gaskem vs. 22 % daaroen álmaj gaskem. Gåebpegen etnihkeles dáehkine vuelieaerviedimmie læssani ánnetji aaltarinie jìh lij vueliehkåbpoe dej gaskem mah jollebe ööhpehtimmiem utnin (ööhpehtimmie daamtaj átnasávva goh akte proxy don sosio-ekonomeles statusasse).

Figuvre 3: Láhkoe mij sov kråahpestoeredahkem vuelieaerve de álmaj jìh nyjsenæjjaj gaskem bijjieleavlojne/ buajtehksvoetine (KMI \geq 25) SAMINOR 2-klinihkeles goerehtimmesne.

Saemien álmaj jìh daaroen nyjsenæjjaj gaskem lij vaenebh symptovmh asveste jìh depre-sjovneste dej gaskem mah sijjen bijjieleavloem vuelieaerviedin viertiestamme dejgumie mah sijjen bijjieleavloem jááhkesjin (ovrehte 50 % vueliehkåbpoe, vuesiehtamme figuvresne 4 goh odds ratio (OR)). Saemien nyjsenæjjide jìh daaroen álmide idtjimh naan ektiedimmiem gaavnh. Analysinie mijjìeh aalterem, KMI:m, ööhpehtimmiem jìh sivijles-tatusem giehtjedimh.

Figurve 4: Ektiedimmie gaskem vuelieaerviedimmie bijjieleavloste jih symptovmh asvese jih depresjovnese joekedamme tjoesele jih etnihkeles dâahkan. Illedahkh leah vâajnoes goh odds ratio (OR) 95 % konfidenseintervalline. Aarvoeh vuelaen 1,0 aktem negativje ektiedimmiem vuesiehtieh, daate sæjhta jiehtedh dah mah sijjen bijjieleavloem vuelieaerviedieh vaenebh asve/ depresjovnevaejviejh utnieh goh dah mah aktem vielie staeries goerkesem jijtsh bijjieleavloste utnieh. Konfidenseintervallh mah leah aarvoen bijjelen 1,0 ij leah statiske signifikaante, mij sæjhta jiehtedh ij leah naan joekehtse asvesne/depresjovnevaejvine dej gaskem mah sijjen bijjieleavloem vuelieaerviedieh jih dah mah eah dam darjoej. Figuvrem aarebi bæjnhkoehamme aktene engelske lâhkosne tjaalegisnie: Kvaløy et al. (8), <http://dx.doi.org/10.1136/bmjopen-2019-031810>, © Tjaeljijh, lisensine nuelesne CC BY-NC 4.0

2. goerehtimmesne amma joekehtsh tjoeli gaskem gaavnimh mah lin ektiedimmien bijre gaskem vuelieaerviedimmie bijjieleavloste, jih symptovmh asvese jih depresjovnese saemien jih daaroen almetji gaskem mah lin meatan goerehtimmesne. Joekehtse tjoeli gaskem maam gaavnimh dâehkesne saemijste jih daarojste lij geerve tjelkestidh. Saemiej gaskem maahta sãn ussjedidh daaroedhtemeprosesse, kulturelle âlkoestimmie jih lissiehtamme deadtove konformiteetese gellie boelvi tjirrh, leah maahteme âlmah jih nyjsenæjjah joekehtslaakan baajnehtidh.

Sâemies daejstie gaavnojste mejtie lea daennie kapihtelisnie buerkiestamme, joekehtsh nyjsenæjjaj jih âlmaj gaskem vuesiehtieh byöpmedimssturremi jih krâahpeguvvien bijre, jih daate lea tjoelejoekehtsh mejtie aaj jeatjah goerehtimmine gaavneme. Doh joekehtsh tjoeli gaskem mejtie gaavnimh ektiedimmesne vuelieaerviedimmien gaskem bijjieleavloste jih mentaale healsoste, maehtieh seabradahkem jarkelimmesne speejjeldidh gusnie gaskem jeatjah gellie nyjsenæjjah leah hiejmevoenem laahpeme jih jollebe ööhpehtimmiem vaalteme, mearan âlmah leah baatseme gusnie leah byjjenamme. Naemhtie aaj orreme

jeatjah aalkoeåålmegeseabradahkine. Tjåanghkan daate maahta vuesiehtidh joekehtsh læs-sanieh saemien nyjsenæjjaj jïh ålmaj gaskem mah byöroeh stuerebe fokusem utnedh gosse hööptije råajvarimmieh måjhte.

Iktedimmie

Ållesth idtjimh naan joekehtsh gaavnh saemien jïh daaroen dæhkien gaskem gosse lea symptovmi bijre byöpmedimssturremidie. Symptovmh byöpmedimssturremidie lin siejh-mebe nyjsenæjjaj luvnie goh ålmaj luvnie, jïh doh jeanatjommesh daej symptovmigujmie bijjieleavloem jallh buajtehksvoetem utnin.

Siehmelaakan lij jienebh ålmah goh nyjsenæjjah mah sijjen bijjieleavloem vuelieaerviedin. Saemien ålmaj jïh daaroen nyjsenæjjaj gaskem mah jïjtsh bijjieleavloem vuelieaerviedin, lij vaenebh mah asve- jïh depresjovnesymptovmi bijre reektin viertiestamme dejgujmie mah bijjieleavloem utnin mah vielie veele goerkesem sijjen leavloste utnin. Maahta dan åvteste vååjnedh goh dah mah fer lyövleheke jïh Leah matjele sijjen kråahpine, buerebe psykiske healsoem utnieh goh dah mah tuhtjeh sijjeh Leah fer gïsse.

Referaansh

1. Thurston IB, Sonnevile KR, Milliren CE, et al. Cross-sectional and prospective examination of weight misperception and depressive symptoms among youth with overweight and obesity. *Prev Sci* 2017;18:152-63. <https://doi.org/10.1007/s11121-016-0714-8>.
2. Kvaløy K, Melhus M, Silviken A, et al. Disordered eating in Sami and non-Sami Norwegian populations: the SAMINOR 2 Clinical Survey. *Public Health Nutrition* 2018;21(6). <https://doi.org/10.1017/S1368980017003597>.
3. Wong CY, Zalilah MS, Chua EY, et al. Double-burden of malnutrition among the indigenous peoples (Orang Asli) of Peninsular Malaysia. *BMC Public Health* 2015;15:680. <https://doi.org/10.1186/s12889-015-2058-x>.
4. Lotten S. Spiseproblemer, psykisk helse og selvbilde blant nordnorsk ungdom. 5. årsoppgave i medisinstudiet. Tromsø: Universitetet i Tromsø, 2003. <https://hdl.handle.net/10037/779>.
5. Swami V, Tovee MJ. Perceptions of female body weight and shape among Indigenous and urban Europeans. *Scand J Psychol* 2007;48:43-50. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9450.2006.00526.x>.
6. Matsumoto A, Rodgers RF. A review and integrated theoretical model of the development of body image and eating disorders among midlife and aging men. *Clinical Psychology Review* 2020;81:101903. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2020.101903>.
7. Eik-Nes T, Romild U, Guzey I, et al. Women's weight and disordered eating in a large Norwegian community sample: the Nord-Trøndelag Health Study (HUNT). *BMJ Open* 2015;5:e008125. <http://dx.doi.org/10.1136/bmjopen-2015-008125>.
8. Kvaløy K, Melhus M, Silviken A, et al. Weight underestimation linked to anxiety and depression in a cross-sectional study of overweight individuals in a Sami and non-Sami Norwegian population: the SAMINOR Study. *BMJ Open* 2019;9:e031810. <http://dx.doi.org/10.1136/bmjopen-2019-031810>.

9. Nystad T, Melhus M, Brustad M, et al. Ethnic differences in the prevalence of general and central obesity among the Sami and Norwegian populations: the SAMINOR study. *Scand J Public Health* 2010;38:17-24. <https://doi.org/10.1177/1403494809354791>.
10. Eriksen AMA, Hansen KL, Schei B, et al. Childhood violence and mental health among indigenous Sami and non-Sami populations in Norway: a SAMINOR 2 questionnaire study. *Int J Circumpolar Health* 2018;77(1):1508320. <https://doi.org/10.1080/22423982.2018.1508320>.

Kapittel 10: <https://doi.org/10.7557/7.6472>